

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. sausio 26 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Fizinių asmenų apsauga tvarkant asmens duomenis – Direktyva (ES) 2016/680 – 4 straipsnio 1 dalies a–c punktai – Asmens duomenų tvarkymo principai – Tikslų apribojimas – Duomenų kiekio mažinimas – 6 straipsnio a punktas – Aiškus skirtingų kategorijų duomenų subjektų asmens duomenų atskyrimas – 8 straipsnis – Tvarkymo teisėtumas – 10 straipsnis – Perkėlimas – Biometrinių ir genetinių duomenų tvarkymas – Sąvoka „tvarkymas, leidžiamas pagal valstybės narės teisę“ – „Tikro būtinumo“ sąvoka – Diskrecija – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 7, 8, 47, 48 ir 52 straipsniai – Teisė į veiksmingą teisminę gynybą – Nekaltumo prezumpcija – Apribojimas – *Ex officio* persekiojama tyčinė nusikalstama veika – Asmenys, kuriems pareikšti kaltinimai – Fotografinių ir daktiloskopinių duomenų rinkimas siekiant juos registruoti ir biologinio mėginio ėmimas DNR profiliui nustatyti – Priverstinio rinkimo vykdymo procedūra – Sisteminis rinkimo pobūdis“

Byloje C-205/21

dėl *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamųjų bylų teismas, Bulgarija) 2021 m. kovo 31 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. kovo 31 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamoje byloje, iškeltoje

V.S.,

dalyvaujant

Ministerstvo na vatreshnite raboti, Glavna direktsia za borba s organiziranata prestapnost,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai D. Gratsias (pranešėjas), M. Ilešič, I. Jarukaitis ir Z. Csehi,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

* Proceso kalba: bulgarų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Bulgarijos vyriausybės, atstovaujamos M. Georgieva ir T. Mitova,
  - Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos R. Bénard, A.-L. Desjonquères, D. Dubois ir T. Stéhelin,
  - Europos Komisijos, atstovaujamos H. Kranenborg, M. Wasmeier ir I. Zaloguin,
- susipažinęs su 2022 m. birželio 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kur[ia] panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (OL L 119, 2016, p. 89) 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktų, 6 straipsnio a punkto, 8 ir 10 straipsnių ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 3, 8, 48 ir 52 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą, iškeltą V. S., kuri, jai pareiškus kaltinimus, nesutiko, kad policija registravimo tikslais rinktų jos biometrinius ir genetinius duomenis.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

BDAR

- 3 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1; klaidų ištaisymai OL L 127, 2018, p. 2 ir OL L 74, 2021, p. 35, toliau – BDAR) 19 konstatuojamojoje dalyje teigiama:

(19) fizinių asmenų apsauga kompetentingoms valdžios institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, nustatymo ar traukimo baudžiamojon atsakomybėn už jas arba baudžiamųjų sankcijų vykdymo tikslais, įskaitant apsaugą nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevenciją, ir laisvas tokių duomenų judėjimas reglamentuojami specialiu [Europos] Sąjungos teisės aktu. Todėl šis reglamentas neturėtų būti taikomas duomenų tvarkymo veiklai tokiais tikslais. <...>“

4 BDAR 2 straipsnio „Materialinė taikymo sritis“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas asmens duomenų tvarkymui, visiškai arba iš dalies atliekamam automatizuotomis priemonėmis, ir asmens duomenų, kurie sudaro susisteminto rinkinio dalį ar yra skirti ją sudaryti, tvarkymui ne automatizuotomis priemonėmis.

2. Šis reglamentas netaikomas asmens duomenų tvarkymui, kai:

a) duomenys tvarkomi vykdant veiklą, kuriai Sąjungos teisė netaikoma;

<...>

d) duomenis tvarko kompetentingos valdžios institucijos nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, nustatymo ar patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už jas, baudžiamųjų sankcijų vykdymo, įskaitant apsaugą nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevenciją, tikslais.“

5 BDAR 9 straipsnio „Specialių kategorijų asmens duomenų tvarkymas“ 1, 2 ir 4 dalyse numatyta:

„1. Draudžiama tvarkyti asmens duomenis, atskleidžiančius rasinę ar etninę kilmę, politines pažiūras, religinius ar filosofinius įsitikinimus ar narystę profesinėse sąjungose, taip pat tvarkyti genetinius duomenis, biometrinius duomenis, siekiant konkrečiai nustatyti fizinio asmens tapatybę, sveikatos duomenis arba duomenis apie fizinio asmens lytinį gyvenimą ir lytinę orientaciją.

2. 1 dalis netaikoma, jei taikoma viena iš toliau nurodytų sąlygų:

a) duomenų subjektas aiškiai sutiko, kad tokie asmens duomenys būtų tvarkomi vienu ar keliais nurodytais tikslais, <...>

b) tvarkyti duomenis būtina, kad duomenų valdytojas arba duomenų subjektas galėtų įvykdyti prievoles ir naudotis specialiomis teisėmis darbo ir socialinės apsaugos teisės srityje, <...>

c) tvarkyti duomenis būtina, kad būtų apsaugoti gyvybiniai duomenų subjekto arba kito fizinio asmens interesai, <...>

d) duomenis tvarko politinių, filosofinių, religinių ar profesinių sąjungų tikslų siekiantis fondas, asociacija ar kita pelno nesiekianti organizacija, vykdydama teisėtą veiklą ir taikydama tinkamas apsaugos priemones, <...>

e) tvarkomi asmens duomenys, kuriuos duomenų subjektas yra akivaizdžiai paskelbęs viešai;

f) tvarkyti duomenis būtina siekiant pareikšti, vykdyti arba apginti teisinius reikalavimus arba tuo atveju, kai teismai vykdo savo teisinius įgaliojimus;

g) tvarkyti duomenis būtina dėl svarbaus viešojo intereso priežasčių, remiantis Sąjungos arba valstybės narės teise, kurie turi būti proporcingi tikslui, kurio siekiama, nepažeisti esminių teisės į duomenų apsaugą nuostatų ir kuriuose turi būti numatytos tinkamos ir konkrečios duomenų subjekto pagrindinių teisių ir interesų apsaugos priemonės;

- h) tvarkyti duomenis būtina profilaktinės arba darbo medicinos tikslais, siekiant įvertinti darbuotojo darbingumą, nustatyti medicininę diagnozę, teikti sveikatos priežiūros arba socialinės rūpybos paslaugas ar gydymą arba valdyti sveikatos priežiūros ar socialinės rūpybos sistemas ir paslaugas <...>;
- i) tvarkyti duomenis būtina dėl viešojo intereso priežasčių visuomenės sveikatos srityje, pavyzdžiui, siekiant apsaugoti nuo rimtų tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai arba užtikrinti aukštus sveikatos priežiūros ir vaistų arba medicinos priemonių kokybės ir saugos standartus, remiantis Sąjungos arba valstybės narės teise, kurioje numatomos tinkamos ir konkrečios priemonės duomenų subjekto teisėms ir laisvėms apsaugoti, visų pirma profesinė paslaptis;
- j) tvarkyti duomenis būtina archyvavimo tikslais viešojo intereso labui, mokslinių ar istorinių tyrimų tikslais arba statistiniais tikslais <...>

<...>

4. Valstybės narės gali toliau taikyti arba nustatyti papildomas sąlygas, įskaitant apribojimus, genetinių duomenų, biometrinių duomenų arba sveikatos duomenų tvarkymui.“

Direktyva 2016/680

6 Direktyvos 2016/680 9–12, 14, 26, 27, 31 ir 37 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

- „(9) <...> tuo remiantis, [BDAR] nustatytos bendrosios taisyklės, kuriomis siekiama užtikrinti fizinių asmenų apsaugą tvarkant asmens duomenis ir užtikrinti laisvą asmens duomenų judėjimą Sąjungoje;
- (10) deklaracijoje Nr. 21 dėl asmens duomenų apsaugos teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ir policijos bendradarbiavimo srityse, pridėtoje prie Tarpvyriausybinių konferencijos, kurioje priimta Lisabonos sutartis, baigiamojo akto, konferencija pripažino, kad dėl teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ir policijos bendradarbiavimo sričių ypatingo pobūdžio tose srityse gali reikėti SESV 16 straipsniu grindžiamų specialių taisyklių dėl asmens duomenų apsaugos ir laisvo asmens duomenų judėjimo;
- (11) todėl tikslinga tų sričių klausimus reglamentuoti direktyvoje, kurioje nustatytos specialios fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo, baudžiamojo persekiojimo arba bausmių vykdymo, be kita ko, apsaugos nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevencijos, tikslais taisyklės, atsižvelgiant į specifinį tokios veiklos pobūdį. <...>
- (12) policijos ar kitų teisėsaugos institucijų vykdoma veikla daugiausia yra sutelkta į nusikalstamų veikų prevenciją, tyrimą, atskleidimą ar baudžiamąjį persekiojimą už jas, įskaitant policijos veiklą iš anksto nežinant, ar tam tikras incidentas yra nusikalstama veika, ar ne. <...> Valstybės narės gali kompetentingoms institucijoms pavesti kitas užduotis, kurios nebūtinai atliekamos nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, be kita ko, apsaugos nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevencijos, tikslais, kad tais kitais tikslais atliekamas asmens duomenų tvarkymas tiek, kiek jam taikoma Sąjungos teisė, patektų į [BDAR] taikymo sritį;

<...>

- (14) kadangi ši direktyva neturėtų būti taikoma asmens duomenų tvarkymui vykdamant Sąjungos teisės nereglamentuojamą veiklą, su nacionaliniu saugumu susijusi veikla, nacionalinio saugumo klausimus sprendžiančių agentūrų ar padalinių veikla ir asmens duomenų tvarkymas, kai asmens duomenis valstybės narės tvarko vykdydamos veiklą, kuriai taikomas [ESS] V antraštinės dalies 2 skyrius, neturėtų būti laikoma veikla, patenkančia į šios direktyvos taikymo sritį;

<...>

- (26) <...> Asmens duomenys turėtų būti adekvatūs ir susiję su tikslais, kuriais jie tvarkomi. Reikėtų visų pirma užtikrinti, kad būtų surinkta ne per daug asmens duomenų ir kad asmens duomenys būtų saugomi ne ilgiau nei būtina tuo tikslu, kuriuo jie tvarkomi. Asmens duomenys turėtų būti tvarkomi tik tuo atveju, jei asmens duomenų tvarkymo tikslo pagrįstai nebuvo galima pasiekti kitomis priemonėmis. <...>

- (27) nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais kompetentingoms institucijoms būtina tvarkyti asmens duomenis, surinktus vykdamant konkrečių nusikalstamų veikų prevenciją, tyrimą, jas nustatant ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn už jas, neapsiribojant šiais tikslais, kad būtų galima geriau suprasti nusikalstamą veiklą ir nustatyti sąsajas tarp skirtingų nustatytų nusikalstamų veikų;

<...>

- (31) tvarkant asmens duomenis teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ir policijos bendradarbiavimo srityse, paprastai tvarkomi su skirtingų kategorijų duomenų subjektais susiję asmens duomenys. Todėl, kai taikytina ir kiek įmanoma, reikėtų aiškiai atskirti skirtingų kategorijų duomenų subjektų, pavyzdžiui, įtariamųjų, asmenų, nuteistų už nusikalstamą veiką, aukų ir kitų asmenų, pavyzdžiui, liudytojų, atitinkamą informaciją tvarkančių asmenų arba įtariamųjų ir nuteistųjų bendrininkų bei su jais susijusių asmenų, asmens duomenis. Tai neturėtų kliudyti taikyti nekaltumo prezumpcijos teisę, kuri garantuojama Chartija ir [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija], kaip išaiškinta atitinkamai pagal Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką;

<...>

- (37) asmens duomenys, kurie yra itin opaus pobūdžio pagrindinių teisių ir laisvių atžvilgiu, turėtų būti ypač saugomi, kadangi dėl jų tvarkymo konteksto galėtų kilti didelis pavojus pagrindinėms teisėms ir laisvėms. <...>“

7 Šios direktyvos 1 straipsnio „Dalykas ir tikslai“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Šioje direktyvoje nustatytos taisyklės, susijusios su fizinių asmenų apsauga kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo, be kita ko, apsaugos nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevencijos, tikslais.

2. Remdamosi šia direktyva, valstybės narės:

- a) saugo fizinių asmenų pagrindines teises ir laisves, visų pirma jų teisę į asmens duomenų apsaugą, <...>
- b) užtikrina, kad kompetentingų institucijų keitimasis asmens duomenimis Sąjungoje, kai tokio keitimosi reikalaujama pagal Sąjungos arba valstybės narės teisę, nebūtų ribojamas ar draudžiamas dėl su fizinių asmenų apsauga tvarkant asmens duomenis susijusių priežasčių.“

8. Minėtos direktyvos 2 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Ši direktyva taikoma kompetentingų institucijų vykdomam asmens duomenų tvarkymui 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais.

<...>

3. Ši direktyva netaikoma asmens duomenų tvarkymui, kai:

- a) duomenys tvarkomi vykdant veiklą, kuriai Sąjungos teisė netaikoma;

<...>“

9. Minėtos direktyvos 3 straipsnyje nurodyta:

„Šioje direktyvoje:

1. asmens duomenys – bet kokia informacija apie fizinį asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba kurio tapatybę galima nustatyti (duomenų subjektas); fizinis asmuo, kurio tapatybę galima nustatyti, yra asmuo, kurio tapatybę tiesiogiai arba netiesiogiai galima nustatyti, visų pirma pagal identifikatorių, kaip antai vardą ir pavardę, asmens identifikavimo numerį, buvimo vietos duomenis ir interneto identifikatorių arba pagal vieną ar kelis to fizinio asmens fizinės, fiziologinės, genetinės, psichinės, ekonominės, kultūrinės ar socialinės tapatybės požymius;
2. duomenų tvarkymas – bet kokia automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su asmens duomenimis ar asmens duomenų rinkiniais atliekama operacija ar operacijų seka, kaip antai rinkimas, įrašymas, rūšiavimas, sisteminimas, saugojimas, adaptavimas ar keitimas, išgava, susipažinimas, naudojimas, atskleidimas persiunčiant, platinant ar kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, taip pat sugretinimas ar sujungimas su kitais duomenimis, apribojimas, ištrynimasis arba sunaikinimas;

<...>

7. kompetentinga institucija –

- a) bet kokia valdžios institucija, kompetentinga nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo, be kita ko, apsaugos nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevencijos, tikslais; <...>

<...>

12. genetiniai duomenys – asmens duomenys, susiję su paveldėtomis ar įgytomis fizinio asmens genetinėmis savybėmis, suteikiančiomis unikalios informacijos apie to fizinio asmens fiziologiją ar sveikatą, ir kurie gauti visų pirma analizuojant biologinį atitinkamo fizinio asmens mėginį;
13. biometriniai duomenys – po specialaus techninio apdorojimo gauti asmens duomenys, susiję su fizinio asmens fizinėmis, fiziologinėmis arba elgesio savybėmis, pagal kurias galima konkrečiai nustatyti arba patvirtinti to fizinio asmens tapatybę, kaip antai veido atvaizdai arba daktiloskopiniai duomenys;

<...>“

- 10 Direktyvos 2016/680 4 straipsnio „Su asmens duomenų tvarkymu susiję principai“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės numato, kad asmens duomenys turi būti:

- a) tvarkomi teisėtai ir sąžiningai;
- b) renkami konkrečiai nustatytais, aiškiai apibrėžtais ir teisėtais tikslais ir negali būti tvarkomi tokiu būdu, kuris būtų nesuderinamas su tais tikslais;
- c) tinkami, aktualūs ir ne pernelyg išsamūs tikslų, kuriais jie yra tvarkomi, atžvilgiu;

<...>“

- 11 Šios direktyvos 6 straipsnyje „Skirtingų kategorijų duomenų subjektų atskyrimas“ numatyta:

„Valstybės narės numato, kad duomenų valdytojas, kai taikytina ir kiek įmanoma, aiškiai atskirtų skirtingų kategorijų duomenų subjektų asmens duomenis, pavyzdžiui:

- a) asmenų, kurių atžvilgiu yra rimtų priežasčių manyti, kad jie įvykdė arba rengiasi įvykdyti nusikalstamą veiką;
- b) asmenų, nuteistų už nusikalstamą veiką;
- c) asmenų, kurie buvo nusikalstamos veikos aukomis arba kurių atžvilgiu, remiantis tam tikrais faktais, yra pagrindo manyti, kad jie galėtų būti nusikalstamos veikos aukomis, ir
- d) kitų su nusikalstama veika susijusių šalių, pavyzdžiui, asmenų, kurie galėtų būti kviečiami liudyti atliekant nusikalstamų veikų tyrimus arba paskesniu baudžiamojo proceso etapu, asmenų, kurie gali suteikti informacijos apie nusikalstamas veikas, arba asmenų, kurie yra pažįstami arba susiję su vienu iš a ir b punktuose nurodytų asmenų.“

- 12 Minėtos direktyvos 8 straipsnyje „Tvarkymo teisėtumas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės numato, kad duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu jis būtinas, ir tiek, kiek jis būtinas kompetentingai institucijai atlikti užduotį 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais, ir kad jis turi būti grindžiamas Sąjungos arba valstybės narės teise.“

2. Valstybės narės teisėje, kuria reglamentuojamas duomenų tvarkymas šios direktyvos taikymo srityje, konkrečiai nurodomi bent tvarkymo tikslai [siekliai], tvarkytini asmens duomenys ir duomenų tvarkymo tikslai.“
- 13 Šios direktyvos 9 straipsnio „Konkrečios duomenų tvarkymo sąlygos“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:
- „1. Kompetentingų institucijų 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais renkami asmens duomenys negali būti tvarkomi kitais nei 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais, nebent taip juos tvarkyti yra leidžiama pagal Sąjungos arba valstybės narės teisę. Jei asmens duomenys tvarkomi tais kitais tikslais, taikomas [BDAR], išskyrus tuos atvejus, kai duomenys tvarkomi vykdant veiklą, kuriai netaikoma Sąjungos teisė.
2. Kai kompetentingoms institucijoms pagal valstybės narės teisę yra pavesta atlikti kitas užduotis, nei tas, kurios vykdomos 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais, duomenų tvarkymui tokiais tikslais <...> taikomas [BDAR], išskyrus tuos atvejus, kai duomenys tvarkomi vykdant veiklą, kuriai netaikoma Sąjungos teisė.“
- 14 Direktyvos 2016/680 10 straipsnyje nurodyta:
- „Asmens duomenų tvarkymas, kuriuo atskleidžiama rasinė arba etninė kilmė, politinės pažiūros, religiniai arba filosofiniai įsitikinimai ar priklausymas profesinėms sąjungoms, taip pat genetinių duomenų, biometrinių duomenų tvarkymas siekiant vienareikšmiškai nustatyti fizinio asmens tapatybę, arba duomenų apie asmens sveikatą ar lytinį gyvenimą ir seksualinę orientaciją tvarkymas leidžiamas tik tada, jei tai tikrai būtina ir jei taikomos tinkamos duomenų subjekto teisių ir laisvių apsaugos priemonės, ir jeigu:
- a) tai leidžiama pagal Sąjungos arba valstybės narės teisę;
- b) tai reikalinga duomenų subjekto ar kito fizinio asmens gyvybiniais interesams apsaugoti, arba
- c) toks tvarkymas susijęs su duomenimis, kuriuos duomenų subjektas yra akivaizdžiai paskelbęs viešai.“
- 15 Šios direktyvos 52 straipsnio „Teisė pateikti skundą priežiūros institucijai“ 1 dalyje nurodyta:
- „Nedarant poveikio kitoms administracinėms arba teisinėms teisių gynimo priemonėms, valstybės narės numato kiekvieno duomenų subjekto teisę pateikti skundą vienai priežiūros institucijai, jeigu duomenų subjektas mano, kad su juo susiję asmens duomenys tvarkomi pažeidžiant pagal šią direktyvą priimtas nuostatas.“
- 16 Minėtos direktyvos 53 straipsnio „Teisė imtis veiksmingų teisminių teisių gynimo priemonių prieš priežiūros instituciją“ 1 dalyje nustatyta:
- „Nedarant poveikio kitoms administracinėms arba neteisminėms teisių gynimo priemonėms, valstybės narės numato fizinio ar juridinio asmens teisę imtis veiksmingų teisminių teisių gynimo priemonių prieš priežiūros institucijos dėl jo priimtą teisiškai privalomą sprendimą.“

- 17 Šios direktyvos 54 straipsnyje „Teisė imtis veiksmingų teisminių teisių gynimo priemonių prieš duomenų valdytoją arba duomenų tvarkytoją“ teigiama:

„Nedarant poveikio jokioms galimoms administracinėms arba neteisminėms teisių gynimo priemonėms, įskaitant teisę pateikti skundą priežiūros institucijai pagal 52 straipsnį, valstybės narės numato duomenų subjekto teisę imtis veiksmingų teisminių teisių gynimo priemonių, jeigu jis mano, kad jo teisės, nustatytos pagal šią direktyvą priimtose nuostatose, buvo pažeistos dėl jo asmens duomenų tvarkymo nesilaikant tų nuostatų.“

- 18 Direktyvos 2016/680 63 straipsnio „Perkėlimas“ 1 ir 4 dalyje nustatyta:

„1. Valstybės narės ne vėliau kaip 2018 m. gegužės 6 d. priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. <...>

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

<...>

4. Valstybės narės pateikia [Europos] Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.“

Bulgarijos teisė

NK

- 19 Pagal pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Nakazatelen kodeks* (Baudžiamasis kodeksas, toliau – NK) 11 straipsnio 2 dalį nusikalstamos veikos yra tyčinės, jeigu kaltininkas suvokia savo veiksmų pobūdį arba jeigu nori, kad atsirastų nusikalstamos veikos padariniai, arba leidžia jiems atsirasti. Didžioji dalis NK numatytų nusikalstamų veikų yra tyčinės.
- 20 Pagal NK 255 straipsnį „asmuo, kuris dideliu mastu sukčiavo nustatant ir mokant mokesťines skolas“, įstatyme aiškiai nustatyta tvarka baudžiamas laisvės atėmimu nuo vienu iki šešerių metų ir 2000 Bulgarijos levų (BGN) (apie 1 000 eurų) bauda.
- 21 Remiantis NK 321 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatomis, siejamomis su jo 94 straipsnio 20 punktu, asmuo, kuris dalyvauja organizuotos nusikalstamos grupės, suburtos siekiant praturtėti iš nusikalstamų veikų, už kurias baudžiama didesne nei trejų metų „laisvės atėmimo“ bausme, baudžiamas „laisvės atėmimo“ bausme nuo trejų iki dešimties metų. Be to, tose nuostatose nurodyta, kad ši nusikalstama veika yra tyčinė ir už ją traukiama atsakomybėn pagal bendrąsias teisės nuostatas.

NPK

- 22 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Nakazatelno-protsesualen kodeks* (Baudžiamojo proceso kodeksas, toliau – NPK) 46 straipsnio 1 dalyje ir 80 straipsnyje numatyta, kad baudžiamasis persekiojimas už nusikalstamą veiką vykdomas *ex officio*, t. y. kaltinimus pareiškia prokuroras, arba civilinio ieškovo iniciatyva. Baudžiamasis persekiojimas už beveik visas NK numatytas nusikalstamas veikas vykdomas *ex officio*.

- 23 Pagal NPK 219 straipsnio 1 dalį, „kai surenkama pakankamai įrodymų, kad atitinkamas asmuo yra kaltas dėl nusikalstamos veikos, už kurią baudžiamąja tvarka persekiojama *ex officio*“, padarymo, tokiam asmeniui pareiškiami kaltinimai ir jis apie tai informuojamas. Jam gali būti taikomos įvairios procesinės prievartos priemonės, tačiau jis gali gintis pateikdamas paaiškinimų ar įrodymų.

ZZLD

- 24 Pagal *Zakon za zashtita na lichnite danni* (Asmens duomenų apsaugos įstatymas) (DV, Nr. 1, 2002 m. sausio 4 d., toliau – ZZLD) 51 straipsnį genetinių ir biometrinių duomenų tvarkymas siekiant vienareikšmiškai nustatyti fizinį asmenį leidžiamas tik kai tikrai būtina, jeigu tinkamai taikomos duomenų subjekto teisių ir laisvių apsaugos priemonės ir jeigu duomenų tvarkymas buvo numatytas pagal Sąjungos arba Bulgarijos teisę. Jeigu tokio tvarkymo nenumatyta Sąjungos arba Bulgarijos teisėje, turi būti paliesti gyvybiniai interesai, leidžiantys duomenų tvarkymą, arba duomenis turi būti paskelbęs duomenų subjektas.

ZMVR

- 25 Pagal *Zakon sa Ministerstvo na vatreshnite raboti* (Vidaus reikalų ministerijos įstatymas, DV, Nr. 53, 2014 m. birželio 27 d., toliau – ZMVR) 6 straipsnį Vidaus reikalų ministerija vykdo tam tikras pagrindines užduotis, įskaitant operatyvinę paiešką ir stebėseną, su nusikalstamomis veikomis susijusią tiriamąją ir žvalgybinę veiklą.
- 26 Pagal ZMVR 18 straipsnio 1 dalį žvalgybinė veikla apima informacijos rinkimą, tvarkymą, sisteminimą, saugojimą ir naudojimą. Pagal šio įstatymo 20 straipsnio 1 dalį žvalgybinė veikla grindžiama informacija, kuri atgaminta arba gali būti atgaminta Vidaus reikalų ministerijos institucijos parengtose įrašymo laikmenose.
- 27 ZMVR 25 straipsnio 1 dalyje Vidaus reikalų ministerija įgaliojama tvarkyti asmens duomenis savo veiklai vykdyti. Atsižvelgiant į ZMVR 6 straipsnį darytina išvada, kad Vidaus reikalų ministerija tvarko asmens duomenis, siekdama vykdyti pagrindines užduotis, t. y. operatyvinį tyrimą, stebėseną ir nusikalstamų veikų tyrimą.
- 28 ZMVR 25 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad asmens duomenys tvarkomi pagal šį įstatymą, laikantis BDAR ir ZZLD.
- 29 Remiantis ZMVR 25a straipsnio 1 dalimi, asmens duomenis, apimančius genetinius ir biometrinius duomenis, siekiant vienareikšmiškai nustatyti fizinį asmenį leidžiama tvarkyti tik BDAR 9 straipsnyje arba ZZLD 51 straipsnyje numatytomis sąlygomis.
- 30 Vadovaujantis ZMVR 27 straipsniu, pagal šio įstatymo 68 straipsnį policijoje įregistruoti duomenys naudojami tik nacionalinio saugumo užtikrinimo, kovos su nusikalstamumu ir viešosios tvarkos palaikymo tikslais.
- 31 ZMVR 68 straipsnis suformuluotas taip:
- „1. Policijos institucijos vykdo asmenų, kuriems pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos, registravimą policijoje. <...>

2. Registravimas policijoje yra 1 dalyje nurodytų asmenų duomenų tvarkymo, vykdomo laikantis šio įstatymo reikalavimų, kategorija.
3. Registravimo policijoje tikslais policijos tarnybos:
  - 1) renka asmens duomenis, nurodytus [*Zakon za balgarskite lichni dokumenti* (Bulgarijos asmens dokumentų įstatymas)] 18 straipsnyje;
  - 2) ima asmenų pirštų atspaudus ir juos fotografuoja;
  - 3) ima mėginius asmenų DNR profiliui nustatyti.
4. 3 dalies 1 punkte nurodytiems veiksams atlikti nereikia asmens sutikimo.
5. Asmenys privalo bendradarbiauti, nesudaryti kliūčių ir netrukdyti policijos tarnyboms atlikti šio straipsnio 3 dalyje nurodytų veiksmų. Asmeniui atsisakius, 3 dalies 2 ir 3 punktuose nurodyti veiksmai atliekami taikant prievartą, gavus pirmosios instancijos teismo teisėjo, turinčio jurisdikciją dėl *ex officio* persekiojamos nusikalstamos veikos, dėl kurios asmeniui pareikšti kaltinimai, leidimą.

<...>“

NRISPR

- 32 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Naredba za reda za izvarshvane i snemane na politseyska registratsia* (Nutarimas dėl registravimo policijoje įgyvendinimo tvarkos, DV, Nr. 90, 2014 m. spalio 31 d.; toliau – NRISPR), priimtame remiantis ZMVR 68 straipsnio 7 dalimi, yra patikslinta šiame straipsnyje numatyta registravimo policijoje įgyvendinimo tvarka.
- 33 Pagal NKPPR 2 straipsnį registravimo policijoje tikslai yra nacionalinio saugumo užtikrinimas, kova su nusikalstamumu ir viešosios tvarkos palaikymas.
- 34 Pagal NRISPR 11 straipsnio 2 dalį asmeniui, kuris turi būti registruojamas policijoje, turi būti pateiktas pareiškimas, kurį jis turi užpildyti ir kuriame gali išreikšti sutikimą arba nesutikimą dėl priemonių, susijusių su fotografavimu, daktiloskopija ir jo DNR mėginių poėmiu. Pagal NRISPR 11 straipsnio 4 dalį tais atvejais, kai asmuo nesutinka, policija pateikia kompetentingam teismui prašymą leisti priverstinai vykdyti šias priemones.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 35 Bulgarijos institucijos pagal NK 255 straipsnį dviem komercinėms bendrovėms iškėlė baudžiamąją bylą dėl sukčiavimo, susijusio su mokestinių skolų nustatymu ir mokėjimu.
- 36 2021 m. kovo 1 d. pagal NPK 219 straipsnį priimta nutartimi, kuri V.S. buvo įteikta 2021 m. kovo 15 d., jai buvo pareikšti kaltinimai. Remiantis NK 321 straipsnio 3 dalies 2 punktu, siejama su šio straipsnio 2 dalimi, ji buvo kaltinama tuo, kad kartu su kitais trimis asmenimis dalyvavo praturtėjimo tikslais suburtoje organizuotoje nusikalstamoje grupėje, siekiant Bulgarijos teritorijoje tarpusavyje susitarus vykdyti nusikalstamas veikas pagal NK 255 straipsnį.

- 37 Įteikus minėtą nutartį dėl kaltinimų pareiškimo, V.S. buvo paraginta registravimo tikslais atvykti į policiją. Ji užpildė pareiškimo formą, joje nurodė, kad buvo informuota apie teisinį pagrindą, leidžiantį atlikti registravimą, ir kad nesutinka su tuo, kad registracijos tikslais būtų renkami jos daktiloskopiniai ir fotografiniai duomenys ir paimtas mėginys jos DNR profiliui sukurti. Policija duomenų nerinko ir kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą.
- 38 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui skirtame policijos tarnybų prašyme nurodyta, kad buvo surinkta pakankamai baudžiamąja tvarka persekiojamų asmenų, įskaitant V.S., kaltės įrodymų. Jame patikslinta, kad V.S. oficialiai persekiojama dėl NK 321 straipsnio 3 dalies 2 punkte, siejamame su šio straipsnio 2 dalimi, nurodytos nusikalstamos veikos ir kad ji nesutiko registracijos tikslais leisti rinkti jos daktiloskopinius ir fotografinius duomenis ir paimti mėginį jos DNR profiliui sukurti, turint omenyje tai, kad buvo nurodytas teisinis šių duomenų rinkimo pagrindas. Galiausiai šiame prašyme nacionalinio teismo prašoma leisti rinkti duomenis priverstinai. Prie minėto prašymo buvo pridėtos tik nutarties dėl kaltinimų pareiškimo V. S. ir pareiškimo, kuriame ji atsisako duoti sutikimą dėl registracijos policijoje, kopijos.
- 39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl registracijai policijoje taikomų Bulgarijos įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų suderinamumo su Sąjungos teise.
- 40 Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad ZMVR 25 straipsnio 3 dalies ir 25a straipsnio nuostatose daroma nuoroda į BDAR, o ne į Direktyvą 2016/680. Tačiau jis nurodo, kad pagal BDAR 2 straipsnio 2 dalies d punktą šis reglamentas netaikomas asmens duomenų tvarkymui, kai duomenis tvarko kompetentingos valdžios institucijos nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, nustatymo ar patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už jas tikslais, nes toks tvarkymas reglamentuojamas būtent pagal šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalį. Be to, jis pažymi, kad pagal minėto reglamento 9 straipsnį aiškiai draudžiama tvarkyti genetinius ir biometrinius duomenis ir kad kova su nusikalstamumu nėra viena iš šio draudimo išimčių, numatytų šio straipsnio 2 dalyje. Galiausiai šis teismas priduria, kad vien ZZLD 51 straipsnis negali pagrįsti biometrinių ir genetinių duomenų tvarkymo leistinumo, nes toks tvarkymas turi būti numatytas Sąjungos arba nacionalinėje teisėje.
- 41 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar galima manyti, kad, nepaisant nuorodos į BDAR 9 straipsnį, tvarkyti genetinius ir biometrinius duomenis baudžiamosios atsakomybės taikymo tikslais leidžiama pagal nacionalinę teisę, atsižvelgiant į tai, kad pagal Direktyvos 2016/680 10 straipsnį tvarkyti duomenis aiškiai leidžiama, net jeigu tai nepaminėta taikytinose ZMVR nuostatose.
- 42 Antra, jeigu reikėtų preziumuoti, kad Direktyvos 2016/680 10 straipsnis buvo tinkamai perkeltas į nacionalinę teisę arba kad nacionalinės teisės sistemoje egzistuoja galiojantis teisinis biometrinių ir genetinių duomenų tvarkymo pagrindas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar šios direktyvos 10 straipsnio a punkte nurodytas reikalavimas, pagal kurį toks duomenų tvarkymas turi būti leidžiamas pagal Sąjungos teisę arba pagal valstybės narės teisę, yra įvykdytas tuomet, kai yra taikytinų nacionalinės teisės nuostatų priešara.
- 43 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad yra priešara tarp ZMVR 25a straipsnio, pagal kurį, remiantis BDAR 9 straipsniu, neleidžiama rinkti biometrinių ir genetinių duomenų, ir ZMVR 68 straipsnio, pagal kurį tai neabejotinai leidžiama.

- 44 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal NPK 219 straipsnio 1 dalį būtina surinkti pakankamai konkretaus asmens kaltės įrodymų, kad jam būtų galima pareikšti kaltinimus. Šiuo aspektu jam neaišku, ar šioje nuostatoje numatytas kriterijus atitinka Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punkte nurodytą kriterijų, siejamą su asmenimis, dėl kurių yra „rimtų priežasčių manyti, kad jie įvykdė <...> nusikalstamą veiką“. Jis linkęs manyti, kad biometriniams ir genetiniams duomenims tvarkyti būtina surinkti labiau įtikinamų įrodymų nei tie, kurių reikalaujama pagal NPK siekiant asmeniui pareikšti kaltinimus, nes kaltinimų pareiškimas skirtas informuoti asmeniui apie įtarimus jo atžvilgiu ir apie jo galimybę gintis.
- 45 Kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad ZMVR 68 straipsnyje nenumatyta, jog per registravimo policijoje priverstinio vykdymo procedūrą jis turi kaip nors patikrinti, ar esama rimtų priežasčių, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punktą. Atvirkščiai, pagal šį ZMVR straipsnį jam pakanka konstatuoti, kad asmeniui buvo pareikšti kaltinimai dėl tyčinės nusikalstamos veikos, dėl kurios persekiojama *ex officio*. Taigi ji neturi kompetencijos vertinti, ar yra pakankamai arba svarių įrodymų tokiam kaltinimui pagrįsti, be to, praktiškai neturi galimybės atlikti tokio vertinimo, nes turi prieigą ne prie bylos medžiagos, o tik prie nutarties dėl kaltinimų pareiškimo ir pareiškimo dėl nesutikimo su duomenų rinkimu policijoje kopijų. Todėl jam kyla klausimas, ar tokiomis aplinkybėmis asmuo, kuris atsisakė pateikti policijai savo fotografinius, daktiloskopinius ir genetinius duomenis, gali naudotis veiksminga teismine gynyba ir teise į nekaltumo prezumpciją, užtikrinama atitinkamai pagal Chartijos 47 ir 48 straipsnius.
- 46 Ketvirta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktais, 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis ir 10 straipsniu, daro išvadą, kad nacionalinė teisė kompetentingoms institucijoms turi suteikti tam tikrą diskreciją joms renkant biometrinius ir genetinius duomenis, darant nuotraukas, imant pirštų antspaudus ir DNR mėginius. Jo teigimu, ši diskrecija turėtų būti taikoma tiek klausimui, ar toks rinkimas turi būti atliekamas, tiek klausimui, ar turi būti renkami visų pirma paminėtų kategorijų duomenys. Galiausiai jis mano, kad remiantis šios direktyvos 10 straipsnyje įtvirtintu „tikro būtinumo“ reikalavimu darytina išvada, kad rinkti tokius duomenis gali būti leidžiama tik tinkamai motyvavus rinkimo būtinumą.
- 47 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vis dėlto nurodo, kad registravimas policijoje privalomai taikomas visiems asmenims, kuriems pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamų tyčinių nusikalstamų veikų, ir apima tris asmens duomenų kategorijas, nurodytas šiame straipsnyje, t. y. nuotraukas, pirštų antspaudus ir DNR mėginius.
- 48 Be to, jis pažymi, kad ZMVR mini tik asmens duomenų tvarkymo tikslus, t. y. vykdyti tiriamąją veiklą, be kita ko, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, kovoti su nusikalstamumu ir palaikyti viešąją tvarką. Nacionalinės teisės aktuose savo ruožtu nereikalaujama, kad būtų konstatuotas konkretus būtinumas rinkti biometrinius ir genetinius duomenis ir kad būtų įvertinta, ar pakanka visų šių duomenų, ar tik jų dalies.
- 49 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar nacionalinėje teisėje numatytos sąlygos, leidžiančios registravimą policijoje, t. y. kaltinimų pareiškimo asmeniui dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos, pakanka, kad būtų tenkinami Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktų, 8 straipsnio 1 ir 2 dalių ir 10 straipsnio reikalavimai.

- 50 Tokiomis aplinkybėmis *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamasis teismas, Bulgarija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Direktyvos 2016/680 10 straipsnis veiksmingai perkeltas į nacionalinę teisę, nacionaliniame įstatyme, t. y. [ZMVR] 25 straipsnio 3 dalyje ir 25a straipsnyje, pateikiant nuorodą į panašią [BDAR] 9 straipsnio nuostatą?
  2. Ar įvykdytas Direktyvos 2016/680 10 straipsnio a punkte, aiškinamame kartu su Chartijos 52, 3 ir 8 straipsniais, nustatytas reikalavimas, kad asmens neliečiamybės ir asmens duomenų apsaugos apribojimas turi būti numatytas įstatymo, kai galioja viena kitai prieštaraujanti nacionalinės teisės nuostatos, susijusios su genetinių ir biometrinių duomenų tvarkymo leistinumu registravimo policijoje tikslais?
  3. Ar su Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punktu, aiškinamu kartu su Chartijos 48 straipsniu, yra suderinamas nacionalinis įstatymas, t. y. [ZMVR] 68 straipsnio 4 dalis, pagal kurį teismui numatyta pareiga nurodyti priverstinai surinkti asmens duomenis (padaryti fotoportretą bei paimti pirštų atspaudus ir mėginį DNR profiliui sukurti), kai asmuo, kaltinamas dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės veikos, nesutinka savanoriškai dalyvauti surenkant šiuos asmens duomenis, ir teismas negali įvertinti, ar yra rimtų priežasčių manyti, kad tas asmuo padarė nusikalstamą veiką, kuria yra kaltinamas?
  4. Ar su Direktyvos 2016/680 10 straipsniu, 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktais bei 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis yra suderinamas nacionalinis įstatymas, t. y. [ZMVR] 68 straipsnio 1–3 dalys, kuriame kaip bendroji taisyklė numatyta padaryti visų asmenų, kaltinamų *ex officio* persekiojama tyčine veika, fotoportretus, taip pat paimti jų pirštų atspaudus ir mėginius DNR profiliui sukurti?“
- 51 2022 m. rugpjūčio 5 d. raštu *Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas, Bulgarija) informavo Teisingumo Teismą, kad priėmus įstatymo pakeitimus, įsigaliojusius 2022 m. liepos 27 d., *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamasis teismas) buvo likviduotas, o tam tikros jame nagrinėtos baudžiamosios bylos, įskaitant pagrindinę bylą, nuo tos datos perduotos *Sofijski gradski sad* (Sofijos miesto teismas).

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 52 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2016/68 10 straipsnio a punktas, siejamas su Chartijos 3, 8 ir 52 straipsniais, turi būti aiškinamas taip, kad rinkti biometrinius ir genetinius duomenis policijoje jai vykdant tiriamąją veiklą siekiant kovoti su nusikalstamumu ir palaikyti viešąją tvarką leidžiama pagal valstybės narės teisę, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2016/680 10 straipsnio a punktą, kai, pirma, nacionalinėse nuostatose, sudarančiose tokio leidimo teisinį pagrindą, daroma nuoroda į BDAR 9 straipsnį, kartu atkartojant minėto Direktyvos 2016/680 10 straipsnio turinį, ir, antra, šiose nacionalinėse nuostatose, atrodo, įtvirtinti prieštaringi reikalavimai, kiek tai susiję su tokio rinkimo leistinumu.

Dėl priimtinumų

- 53 Rašytinėse pastabose Komisija kvestionuoja pirmojo ir antrojo klausimų priimtinumą, motyvuodama tuo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pirma, siekia išsiaiškinti tik tai, ar Direktyvos 2016/680 10 straipsnis buvo veiksmingai perkeltas į nacionalinę teisę, bet neišreiškia abejonių ir nekelia klausimų dėl tikslios šio straipsnio prasmės, ir, antra, nenurodo priežasčių, paskatinusių jį užduoti klausimą dėl nagrinėjamų Sąjungos teisės nuostatų aiškinimo ar galiojimo, taip pažeisdamas Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnį.
- 54 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu ar galiojimu, Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą. Tuo remiantis darytina išvada, kad nacionalinių teismų pateiktiems klausimams taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas išaiškinimas visiškai nesusijęs su ginčo pagrindinėje byloje aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į tuos klausimus (2022 m. spalio 20 d. Sprendimo *Digi*, C-77/21, EU:C:2022:805, 17 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 55 Šiuo atžvilgiu tam, kad Teisingumo Teismas galėtų pateikti nacionaliniam teismui naudingą Sąjungos teisės išaiškinimą, remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnio c punktu, prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti išdėstytos priežastys, kurios paskatino prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą iškelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir ryšys, kurį jis nustatė tarp šių nuostatų ir pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 2 d. Sprendimo *Gullotta ir Farmacia di Gullotta Davide & C.*, C-497/12, EU:C:2015:436, 17 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 56 Kiek tai susiję su pirmuoju ir antruoju klausimais, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nacionaliniam teismui kyla klausimas, ar Direktyvos 2016/680 10 straipsnio a punkte nustatyta sąlyga, pagal kurią šiame straipsnyje nurodytų genetinių ir biometrinių duomenų tvarkymas turi būti leidžiamas pagal Sąjungos arba valstybės narės teisę, yra įvykdyta, kiek tai susiję su šioje byloje nagrinėjamu registravimu policijoje.
- 57 Kaip šiame prašyme iš esmės nurodo nacionalinis teismas, būtent šiomis aplinkybėmis jis prašo Teisingumo Teismo pateikti gaires dėl šios sąlygos aiškinimo. Pirma, pirmuoju klausimu nacionalinis teismas siekia išsiaiškinti, ar 10 straipsnis turi būti laikomas tinkamai perkeltu nacionalinės teisės nuostata, kurioje daroma nuoroda tik į BDAR 9 straipsnį, tačiau jos turinys atitinka minėto 10 straipsnio turinį. Antra, jeigu atsakymas būtų teigiamas, šis teismas siekia išsiaiškinti, ar genetinių ir biometrinių duomenų rinkimą jų registravimo policijoje tikslais galima laikyti „leidžiamu pagal valstybės narės teisę“, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio a punktą, t. y. „numatytu įstatymo“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, kai nacionalinės teisės nuostatos, sudarančios tokio tvarkymo teisinį pagrindą, atrodo, įtvirtina prieštaringas taisykles, kiek tai susiję su duomenų tvarkymo leistinumu.

- 58 Taigi nacionalinis teismas prašyme priimti prejudicinį sprendimą aiškiai nurodė taikytinas Sąjungos teisės nuostatas, jam kylančius klausimus dėl šios teisės aiškinimo ir priežastis, dėl kurių jis pateikė Teisingumo Teismui pirmąjį ir antrąjį klausimus. Be to, iš šio prašymo aiškiai matyti, kad minėtų nuostatų aiškinimas yra susijęs su pagrindinės bylos dalyku, nes nacionaliniam teismui, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo pateiktą informaciją, galimai konstatavus, kad nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos neatitinka Direktyvos 2016/680 10 straipsnio a punkte nustatytos sąlygos, tai galėtų jam tapti pagrindas atmesti policijos tarnybų prašymą dėl priverstinio V.S. biometrinių ir genetinių duomenų rinkimo jų registravimo tikslais.
- 59 Darytina išvada, kad pirmasis ir antrasis klausimai yra priimtini.

Dėl esmės

- 60 Pirmiausia pažymėtina, kad nors antrajame klausime minimi Chartijos 3, 8 ir 52 straipsniai, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nacionalinio teismo klausimais siekiama tik išsiaiškinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose laikomasi 52 straipsnio 1 dalyje nustatyto reikalavimo, pagal kurį bet koks Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatyme. Todėl pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia nagrinėti atsižvelgiant tik į Chartijos 52 straipsnį.
- 61 Pirma, pažymėtina, kad, atsižvelgiant į BDAR 19 konstatuojamąją dalį, Direktyvos 2016/680 9–12 konstatuojamąsias dalis ir remiantis šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalimi bei 9 straipsnio 1 ir 2 dalimis, „kompetentingos institucijos“, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 7 punktą, atliekamas asmens duomenų tvarkymas, priklausomai nuo to, ar atitinka jos 1 straipsnio 1 dalyje nurodytus nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, įskaitant apsaugą nuo grėsmių visuomenės saugumui ir jų prevenciją, tikslus ar kitus tikslus, gali patekti arba į minėtos direktyvos nuostatų, arba į to reglamento bendrųjų nuostatų taikymo sritį, išskyrus taikymo srities išimtis, kurių baigtinis sąrašas pateiktas direktyvos 2 straipsnio 3 dalyje ir reglamento 2 straipsnio 2 dalyje.
- 62 Visų pirma pažymėtina, kad ir BDAR 9 straipsnyje, ir Direktyvos 2016/680 10 straipsnyje įtvirtintos nuostatos, reglamentuojančios specialių kategorijų asmens duomenų, laikomų jautriausiais duomenimis, įskaitant genetinius ir biometrinius duomenis, tvarkymą.
- 63 Atsižvelgiant į tai, Direktyvos 2016/680 10 straipsnyje numatyta, kad tvarkyti jautrius duomenis leidžiama tik „jei tai tikrai būtina ir jei taikomos tinkamos duomenų subjekto teisių ir laisvių apsaugos priemonės“ ir tik trimis atvejais – be kita ko, pagal šio straipsnio a punktą – kai toks tvarkymas leidžiamas pagal Sąjungos arba valstybės narės teisę. Vis dėlto BDAR 9 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtintas principinis minėtų jautrių duomenų tvarkymo draudimas ir kartu pateiktas šio straipsnio 2 dalyje išvardytų atvejų sąrašas, kai galima taikyti šio draudimo išimtį; šiame sąraše nenurodytas atvejis, kuris atitiktų duomenų tvarkymą minėtos direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais ir tenkintų jos 10 straipsnio a punkte įtvirtintą reikalavimą. Darytina išvada, kad nors kompetentingoms institucijoms leidžiama tvarkyti biometrinius ir genetinius duomenis Direktyvoje 2016/680 numatytais tikslais, jeigu pagal šios direktyvos 10 straipsnyje nustatytus reikalavimus tai yra tikrai būtina, yra taikomos tinkamos apsaugos priemonės ir tai numatyta pagal Sąjungos arba valstybės narės teisę, tai nebūtinai galioja tų pačių duomenų tvarkymui, patenkančiam į BDAR taikymo sritį.

- 64 Antra, Direktyvos 2016/680 10 straipsnio a punkte nustatyto reikalavimo, pagal kurį asmens duomenų tvarkymas turi būti „leidžiamas pagal Sąjungos arba valstybės narės teisę“, taikymo sritį reikia nustatyti atsižvelgiant į Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą reikalavimą, pagal kurį bet koks pagrindinės teisės įgyvendinimo apribojimas turi būti „numatytas įstatymo“.
- 65 Kaip šiuo aspektu matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, toks reikalavimas reiškia, kad teisiniame pagrinde, kuriuo leidžiamas šios teisės suvaržymas, turi būti pakankamai aiškiai ir konkrečiai apibrėžta to apribojimo apimtis (šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskusti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 76 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 66 Be to, iš šio sprendimo pirmesniame punkte nurodytos jurisprudencijos matyti, kad negali kilti abejonių dėl Sąjungos teisės nuostatų, pagal kurias nacionalinė teisė gali leisti tvarkyti biometrinius ir genetinius duomenis, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, ir dėl šiam leidimui taikomų sąlygų. Atitinkami asmenys ir kompetentingi teismai turi turėti galimybę tiksliai nustatyti visų pirma sąlygas, kuriomis šis tvarkymas gali būti atliekamas, ir tikslus, kurių jis gali teisėtai siekti. Šiems reikalavimams taikomos BDAR ir direktyvos taisyklės gali skirtis.
- 67 Taigi, nors nacionalinės teisės aktų leidėjas toje pačioje teisėkūros priemonėje gali numatyti asmens duomenų tvarkymą Direktyvoje numatytais 2016/680 ir kitais BDAR reglamente nustatytais tikslais, vis dėlto pagal pirmesniame šio sprendimo punkte nurodytus reikalavimus jis privalo įsitikinti, kad nėra dviprasmiškumo dėl vieno ar kito šių Sąjungos aktų taikymo biometrinių ir genetinių duomenų rinkimui.
- 68 Trečia, kiek tai susiję su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimais dėl galimai netinkamo Direktyvos 2016/680 perkėlimo, svarbu atskirti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis perkeliama ši direktyva, visų pirma jos 10 straipsnis, ir nuostatas, pagal kurias gali būti leidžiama tvarkyti, kaip tai suprantama pagal šio 10 straipsnio a punktą šiame straipsnyje nurodytoms specialioms kategorijoms priklausančius duomenis, be kita ko, biometrinius ir genetinius.
- 69 Šiuo požiūriu pažymėtina, kad nors, kaip matyti iš Direktyvos 2016/680 63 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, joje aiškiai numatyta valstybių narių pareiga užtikrinti, kad nuostatose, būtinosiose direktyvai įgyvendinti, būtų nuoroda į šią direktyvą arba tokia nuoroda būtų daroma tas nuostatas oficialiai skelbiant, o tai bet kuriuo atveju reiškia, kad priimamas specialus aptariamoms direktyvos perkėlimo aktas (šiuo klausimu žr. 2021 m. vasario 25 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija (Direktyva dėl asmens duomenų apsaugos – Baudžiamosios teisės sritis)*, C-658/19, EU:C:2021:138, 16 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), pagal ją nereikalaujama, kad tokia nuoroda būtų pateikta nacionalinės teisės nuostatose, leidžiančiose tvarkyti į tos direktyvos taikymo sritį patenkančius duomenis. Taigi Direktyvos 2016/680 63 straipsnio 4 dalyje tik numatyta, kad valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų pagrindinių nacionalinės teisės nuostatų tekstus.
- 70 Galiausiai pažymėtina, kad tuomet, kai direktyva buvo perkelta tinkamai, jos poveikis privatiems asmenims atsiskleidžia per atitinkamas valstybės narės priimtas įgyvendinimo priemones (šiuo klausimu žr. 1986 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Johnston*, 222/84, EU:C:1986:206, 51 punktą), priešingai nei reglamento atveju, kurio nuostatos paprastai veikia tiesiogiai nacionalinės teisės sistemose, todėl nacionalinės valdžios institucijoms nereikia imtis įgyvendinimo priemonių (šiuo klausimu žr. 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *IFAP*, C-447/20 ir C-448/20, EU:C:2022:265, 88 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Vadinasi, kai nacionalinės teisės aktų leidėjas

numato, kad kompetentingos institucijos, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2016/680 3 straipsnio 7 punktą, tvarko biometrinius ir genetinius duomenis, kurie gali patekti arba į šios direktyvos, arba BDAR taikymo sritį, jis, siekdamas aiškumo ir tikslumo, gali laisvai nuspręsti aiškiai pateikti nuorodą į, viena vertus, nacionalinės teisės nuostatą, kuriomis perkeliama šios direktyvos 10 straipsnis, ir, antra vertus, į minėto reglamento 9 straipsnį. Tačiau pagal šį aiškumo ir tikslumo reikalavimą negali būti papildomai reikalaujama paminėti tą direktyvą.

- 71 Ketvirta, primintina, kad SESV 288 straipsnio trečioje pastraipoje numatyta valstybės narės pareiga imtis visų būtinų priemonių, kad būtų pasiektas direktyvoje numatytas rezultatas, taikoma visoms valstybių narių valdžios institucijoms, įskaitant teismus pagal jų kompetenciją. Tai reiškia, kad taikydami nacionalinės teisės aktus nacionaliniai teismai turi juos aiškinti kuo labiau atsižvelgdami į direktyvos formuluotę ir tikslą, kad būtų pasiektas joje numatytas rezultatas (2019 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-419/18 ir C-483/18, EU:C:2019:930, 73 ir 75 punktas ir juose nurodyta jurisprudencija).
- 72 Taigi, esant akivaizdžiai prieštarai, pavyzdžiui, aprašytai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo antrajame klausime, tarp, viena vertus, nacionalinės teisės aktų nuostatų, pagal kurias, atrodo, atmetama kompetentingų institucijų galimybė tvarkyti genetinius ir biometrinius duomenis Direktyvoje 2016/680 numatytais tikslais, ir, kita vertus, kitų šių teisės aktų nuostatų, pagal kurias toks tvarkymas leidžiamas, nacionalinis teismas privalo taip aiškinti šias nuostatas, kad būtų išlaikytas šios direktyvos veiksmingumas. Konkrečiai kalbant, nustatęs, kad egzistuoja nuostatos, galinčios atitikti minėtos direktyvos 10 straipsnio a punkte numatytą reikalavimą, jis turi patikrinti, ar jų taikymo sritis iš tikrųjų nesiskiria nuo nuostatų, kurioms jos, atrodo, prieštarauja, taikymo srities.
- 73 Šiuo klausimu, be kita ko, pabrėžtina, kad pagal Direktyvos 2016/680 9 straipsnio 2 dalį neatmetama kompetentingų institucijų, kaip jos suprantamos pagal šios direktyvos 3 straipsnio 7 punktą, galimybė tvarkyti biometrinius ir genetinius duomenis, joms atliekant kitas užduotis nei vykdomos šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais. Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 63 punkto, BDAR 9 straipsnyje, kuris taikomas šių duomenų tvarkymui, jeigu šiam tvarkymui netaikomos išimties, kurių baigtinis sąrašas pateiktas šio reglamento 2 straipsnio 2 dalyje, nėra įtvirtinta absoliutaus draudimo tvarkyti duomenis, su sąlyga, kad toks tvarkymas atitinka vieną iš minėto reglamento 9 straipsnio 2 dalyje nurodytų atvejų. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar šiose nacionalinės teisės nuostatose esanti nuoroda į BDAR iš tikrųjų neapima kompetentingų institucijų atliekamo duomenų tvarkymo kitais nei Direktyvoje 2016/680 nurodytais tikslais, todėl šios nuostatos neprieštarauja nuostatoms, numatančioms pagal šios direktyvos 10 straipsnio a punktą tokių duomenų tvarkymą tikslais, kurie patenka į minėtos direktyvos taikymo sritį.
- 74 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, pirma, kad nacionalinės teisės nuostatos, dėl kurių nacionalinis teismas pateikė klausimus, yra materialinės teisės nuostatos, reglamentuojančios Bulgarijos vidaus reikalų ministerijos veiklą. Pirmojoje iš šių nuostatų numatyta, kad ministerija asmens duomenis tvarko pagal šį įstatymą, laikydamasi BDAR ir nacionalinės teisės akto, kuriuo perkeliama Direktyva 2016/680, o antroje iš šių nuostatų nurodyta, kad tvarkyti asmens duomenis, apimančius genetinius ir biometrinius duomenis fizinio asmens vienareikšmio nustatymo tikslais leidžiama minėto reglamento 9 straipsnyje arba nacionalinės teisės nuostatoje, kuria perkeltas šios direktyvos 10 straipsnis, numatytais sąlygomis. Antra, iš šio prašymo taip pat matyti, kad materialinės teisės nuostata, kuri sudaro

aiškų teisinį pagrindą biometriniams ir genetiniams duomenims rinkti atliekant registravimą policijoje, siekiama tik nacionalinio saugumo užtikrinimo, kovos su nusikalstamumu ir viešosios tvarkos palaikymo tikslų.

- 75 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar dvigubą nuorodą į BDAR 9 straipsnį ir į nacionalinės teisės nuostatą, kuria perkeliamas minėtas 10 straipsnis, gali pateisinti aplinkybė, kad materialinės teisės nuostatos, kurioje yra tokia dviguba nuoroda, taikymo sritis apima visą Bulgarijos vidaus reikalų ministerijos tarnybų veiklą, kurią, Bulgarijos vyriausybės teigimu, sudaro tiek minėtos direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, tiek kita veikla, kuri gali būti priskirta minėto reglamento taikymo sričiai. Be to, šis teismas turi įsitikinti, kad, ypač kiek tai susiję su materialinės teisės nuostata, kuri sudaro teisinį pagrindą biometriniams ir genetiniams duomenims rinkti atliekant registravimą policijoje, visos reikšmingos nacionalinės teisės nuostatos pagal Sąjungos teisę gali būti aiškinamos taip, kad iš jų pakankamai aiškiai, tiksliai ir nedviprasmiškai būtų matyti, kokiais atvejais taikomos nacionalinės teisės normos, kuriomis ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, o kokiais atvejais – reikšmingos BDAR normos.
- 76 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus atsakytina: Direktyvos 2016/680 10 straipsnio a punktas, siejamas su Chartijos 52 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad policijos tarnyboms leidžiama pagal valstybės narės teisę, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 10 straipsnio a punktą, tvarkyti biometrinius ir genetinius duomenis joms atliekant tiriamąją veiklą, siekiant kovoti su nusikalstamumu ir palaikyti viešąją tvarką, jeigu šios valstybės narės teisėje yra pakankamai aiškus ir tikslus tokį tvarkymą leidžiantis teisinis pagrindas. Tai, kad nacionalinės teisės akte, kuriame įtvirtintas toks teisinis pagrindas, taip pat daroma nuoroda į BDAR, o ne į Direktyvą 2016/680, savaime negali paneigti tokio leidimo, jeigu iš visų taikytinų nacionalinės teisės nuostatų aiškinimo pakankamai aiškiai, tiksliai ir nedviprasmiškai matyti, kad atitinkamas biometrinių ir genetinių duomenų tvarkymas patenka į šios direktyvos, o ne į reglamento, taikymo sritį.

Dėl trečiojo klausimo

- 77 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punktas ir Chartijos 47 ir 48 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinės teisės aktus, numatančius, kad tuomet, kai asmuo, kuriam pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės veikos, nesutinka savanoriškai bendradarbiauti duomenų registravimo tikslais renkant jo biometrinius ir genetinius duomenis, kompetentingas baudžiamasis teismas privalo leisti juos rinkti priverstinai, nors negali įvertinti, ar yra rimtų priežasčių manyti, kad atitinkamas asmuo įvykdė nusikalstamą veiką, dėl kurios jam reiškiami kaltinimai.
- 78 Pirmiausia pažymėtina, kad šį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užduoda baudžiamąjį proceso kontekste; šiame procese taikoma nacionalinės teisės nuostata, numatanti, kad, atitinkamam asmeniui nesutikus bendradarbiauti duomenų registravimo tikslais renkant jo biometrinius ir genetinius duomenis siekiant Direktyvos 2016/680 1 straipsnio 1 dalyje numatytų tikslų, teismas, kompetentingas priimti sprendimą dėl šio asmens baudžiamosios atsakomybės, yra įgaliotas leisti rinkti duomenis. Be to, ta pati nacionalinės teisės nuostata taikoma asmenų, kuriems reiškiami kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamų tyčinių veikų, duomenims. Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, didžioji dauguma baudžiamajame kodekse numatytų nusikalstamų veikų yra tyčinės ir beveik visos

persekiojamos *ex officio*. Pagal Bulgarijos baudžiamojo proceso normas asmeniui pareiškiami kaltinimai tuomet, kai yra pakankamai įrodymų, kad jis yra kaltas dėl *ex officio* persekiojamos nusikalstamos veikos padarymo.

- 79 Be to, remiantis Bulgarijos vyriausybės pateiktais paaiškinimais raštu atsakant į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus, Bulgarijos baudžiamojo proceso normose numatyta, kad kaltinimai gali būti pareikšti bet kuriuo momentu vykstant ikiteisminiam tyrimui, kuris yra pirmasis baudžiamojo proceso etapas, per kurį atliekami tyrimo ir įrodymų rinkimo veiksmai, ir bet kuriuo atveju iki tyrimo pabaigos. Kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir kaip nurodo Bulgarijos vyriausybė, po kaltinimų pareiškimo atitinkamas asmuo gali pateikti įrodymų savo gynybai, visų pirma tyrimo medžiagos atskleidimo etape, kuris pradedamas užbaigus tyrimą.
- 80 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose teismui, kuris leidžia rinkti asmens, kuriam pareikšti kaltinimai, biometrinius ir genetinius duomenis, nesuteikiama kompetencijos vertinti įrodymus, kuriais grindžiamas kaltinimų pareiškimas, laikomas už tyrimą atsakingų institucijų prerogatyva. Be to, jis patikslina, kad šis teismas priima sprendimą dėl prašymo suteikti leidimą remdamasis tik nutarties dėl kaltinimų pareiškimo ir pareiškimo dėl atitinkamo asmens nesutikimo su jo duomenų rinkimu kopija.
- 81 Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo trečiąjį klausimą sudaro, kaip teigia Bulgarijos vyriausybė ir Komisija, trys dalys. Pirmą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagal Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punktą, kuriame nurodyta kategorija asmenų, dėl kurių yra rimtų priežasčių manyti, kad jie įvykdė arba rengiasi įvykdyti nusikalstamą veiką, draudžiami nacionalinės teisės aktais, kuriuose numatyta duomenų registravimo tikslais priverstinai rinkti biometrinius ir genetinius duomenis, susijusius su fiziniu asmeniu, dėl kurio yra pakankamai įrodymų, kad jis yra kaltas dėl *ex officio* persekiojamos nusikalstamos veikos padarymo, pagal nacionalinę teisę leidžiančių pareikšti jam kaltinimus. Antra, jam kyla klausimas, ar, atsižvelgiant į teismo, kuris turi priimti sprendimą dėl priverstinio duomenų rinkimo vykdymo, diskrecijos ribas, jis gali užtikrinti atitinkamam asmeniui veiksmingą teisminę gynybą pagal Chartijos 47 straipsnį. Trečia, jam kyla klausimas, ar, nepaisant šių ribų, galima užtikrinti Chartijos 48 straipsnyje įtvirtintos teisės į nekaltumo prezumpciją paisymą.

Dėl Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punkto taikymo srities

- 82 Direktyvos 2016/680 6 straipsnyje valstybės narės įpareigojamos numatyti, kad duomenų valdytojas, „kai taikytina ir kiek įmanoma“, aiškiai atskirtų skirtingų kategorijų duomenų subjektų duomenis, pavyzdžiui, paminėtus šio straipsnio a–d punktuose, t. y. atitinkamai asmenų, kurių atžvilgiu yra rimtų priežasčių manyti, kad jie įvykdė arba rengiasi įvykdyti nusikalstamą veiką, asmenų, nuteistų už nusikalstamą veiką, asmenų, kurie buvo nusikalstamos veikos aukos arba kurių atžvilgiu, remiantis tam tikrais faktais, yra pagrindo manyti, kad jie galėtų būti nusikalstamos veikos aukos, ir nusikalstamos veikos atžvilgiu trečiųjų asmenų, pavyzdžiui, asmenų, kurie galėtų būti kviečiami liudyti atliekant nusikalstamų veikų tyrimus arba paskesniu baudžiamojo proceso etapu, asmenų, kurie gali suteikti informacijos apie nusikalstamas veikas, arba asmenų, kurie yra pažeidžiami ar susiję su vienu iš a ir b punktuose nurodytų asmenų.
- 83 Taigi valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų aiškiai atskirti skirtingų kategorijų duomenų subjektų duomenys, kad, kaip savo išvados 27 punkte pabrėžė generalinis advokatas, jų pagrindinės teisės į asmens duomenų apsaugą nebūtų suvaržytos vienodai, neatsižvelgiant į

duomenų kategoriją. Šiuo požiūriu, kaip išplaukia iš Direktyvos 2016/680 31 konstatuojamosios dalies, šios direktyvos 6 straipsnio a punkte apibrėžta asmenų kategorija atitinka asmenų, įtariamų padarius nusikalstamą veiką, kategoriją.

- 84 Vis dėlto iš Direktyvos 2016/680 6 straipsnio formuluotės matyti, kad pagal šią nuostatą valstybėms narėms nustatyta pareiga nėra absoliuti. Viena vertus, jame vartojama frazė „kai taikytina ir kiek įmanoma“ reiškia, kad duomenų valdytojas kiekvienu konkrečiu atveju turi nustatyti, ar galima aiškiai atskirti skirtingų kategorijų duomenų subjektų asmens duomenis. Kita vertus, šiame straipsnyje vartojamas žodis „pavyzdžiui“ reiškia, kad jame išvardytų asmenų kategorijų sąrašas nėra baigtinis.
- 85 Be to, pažymėtina, kad pakankamas asmens kaltės įrodymų kiekis iš principo yra rimtas pagrindas manyti, kad asmuo padarė nagrinėjamą nusikalstamą veiką. Taigi atrodo, kad nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta duomenų registravimo tikslais priverstinai rinkti fizinių asmenų biometrinius ir genetinius duomenis, jeigu yra pakankamai įrodymų, kad atitinkamas asmuo yra kaltas dėl nusikalstamos veikos, atitinka Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punkto tikslą.
- 86 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punktą nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta duomenų registravimo tikslais priverstinai rinkti biometrinius ir genetinius duomenis, susijusius su asmenimis, dėl kurių yra pakankamai įrodymų, kad jie kalti dėl *ex officio* persekiojamos nusikalstamos veikos, ir kuriems dėl šios priežasties buvo pareikšti kaltinimai.

Dėl teisės į veiksmingą teisminę gynybą paisymo

- 87 Pirmiausia primintina, kad Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teisė į veiksmingą teisminę gynybą turi būti pripažįstama kiekvienam asmeniui, kuris remiasi Sąjungos teisės užtikrinamomis teisėmis ir laisvėmis, gindamasis nuo jam nepalankaus sprendimo, galinčio pakenkti jo teisėms arba laisvėms (šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskusti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 55, 57 ir 58 punktus ir ten nurodytą jurisprudenciją).
- 88 Taigi bet kuris asmuo, kuriam pareikšti kaltinimai ir kuris prieštarauja, kad būtų renkami jo fotografiniai, daktiloskopiniai ir genetiniai duomenys per tokią registravimo policijoje procedūrą, turinčią atitikti Direktyvos 2016/680 straipsnio reikalavimus, turi turėti galimybę pasinaudoti, kaip to reikalaujama pagal Chartijos 47 straipsnį, teise į veiksmingą gynybą teisme gindamasis nuo sprendimo leisti priverstinai rinkti tuos duomenis, kad galėtų remtis teisėmis, kurias kildina iš šioje nuostatoje numatytų garantijų, o konkrečiai – teise, kad, remiantis šios direktyvos 10 straipsnio a punktu, biometriniai ir genetiniai duomenys būtų renkami laikantis tokį rinkimą leidžiančių nacionalinės teisės aktų. Visų pirma ši garantija reiškia, kad kompetentingas teismas turi galėti patikrinti, ar kaltinimų pareiškimo aktas, sudarantis registravimo policijoje teisinį pagrindą, buvo priimtas laikantis nacionalinio baudžiamojo proceso normų, atsižvelgiant į tai, kad yra pakankamai įrodymų, jog atitinkamas asmuo kaltas dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos.
- 89 Šiuo požiūriu primintina, kad teisė į veiksmingą teisminę gynybą nėra absoliuti, ir, remiantis Chartijos 52 straipsnio 1 dalimi, gali būti nustatyti jos apribojimai, jeigu jie, pirma, numatyti įstatyme, antra, nekeičia šių teisių ir laisvių esmės ir, trečia, yra būtini ir iš tikrųjų atitinka Sąjungos pripažintus bendrojo intereso tikslus arba yra reikalingi kitų asmenų teisėms ir laisvėms

apsaugoti (šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskusti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 49 ir 51 punktus ir ten nurodytą jurisprudenciją).

- 90 Be to, pažymėtina, kad Direktyvos 2016/680 54 straipsnyje valstybėms narėms nustatyta pareiga numatyti veiksmingą teisminę teisių gynimo priemonę asmeniui, kuris mano, kad jo teisės, numatytos pagal šią direktyvą priimtose nuostatose, buvo pažeistos dėl jo asmens duomenų tvarkymo nesilaikant minėtų nuostatų. Darytina išvada, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas pats neapribojo galimybės pasinaudoti Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisinę gynybą ir kad valstybės narės gali apriboti šį įgyvendinimą, jei laikomasi Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje nustatytų reikalavimų (šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskusti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 63 ir 64 punktus).
- 91 Taigi reikia nustatyti, ar, nedarant poveikio nacionalinėje teisėje pagal Direktyvos 2016/680 54 straipsnį numatytam teisminės gynybos būdai, tai, kad kompetentingas teismas, siekdamas leisti taikyti priverstinio asmenų, kuriems pareikšti kaltinimai, biometrinių ir genetinių duomenų rinkimo priemonę, negali iš esmės patikrinti kaltinimų pareiškimo, kuriuo grindžiama ši priverstinio vykdymo priemonė, sąlygų, yra leidžiamas Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisminę teisių gynimą apribojimas.
- 92 Dėl pirmosios šio sprendimo 89 punkte nurodytos sąlygos pažymėtina, kad pagal šio sprendimo 65 punkte primintą jurisprudenciją prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar nacionalinėje teisėje nustatytos jo diskrecijos ribos nagrinėjant prašymą leisti duomenų registravimo tikslais priverstinai vykdyti asmens, kuriam pareikšti kaltinimai, biometrinių ir genetinių duomenų rinkimą, šioje teisėje yra nustatytos pakankamai aiškiai ir tiksliai.
- 93 Kiek tai susiję su antrąja sąlyga, iš jurisprudencijos matyti, kad teisės į veiksmingą teisinę gynybą esmę sudaro, be kita ko, tokios teisės turėtojo galimybė kreiptis į teismą, kompetentingą užtikrinti Sąjungos teisėje numatytų teisių laikymąsi ir nagrinėti visus klausimus, susijusius su jo nagrinėjamai bylai svarbiomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis (2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskusti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 66 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 94 Vis dėlto iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat matyti, kad ši sąlyga savaime nereiškia, jog teisės į veiksmingą teisminę gynybą turėtojas turi teisę pateikti tiesioginį skundą, kuriuo pirmiausia siekiama užginčyti konkrečią priemonę, jeigu, be kita ko, įvairiuose kompetentinguose nacionaliniuose teismuose yra vienas ar keli teisių gynimo būdai, leidžiantys jam netiesiogiai pasinaudoti šios priemonės, užtikrinančios teisių ir laisvių, kurios jam garantuojamos pagal Sąjungos teisę, laikymąsi, teismine kontrole (šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskusti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 79 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 95 Visų pirma, kaip savo išvados 36 punkte iš esmės pabrėžė generalinis advokatas, trečiasis klausimas grindžiamas prielaida, kad po ikiteisminio baudžiamojo proceso etapo, per kurį duomenų registravimo tikslais priverstinai vykdomas asmens, kuriam pareikšti kaltinimai, biometrinių ir genetinių duomenų rinkimas, vyksta teismo nagrinėjimo etapas. Jeigu prašymo leisti priverstinį vykdymą pateikimo momentu negalima patikrinti, ar surinkta pakankamai kaltės įrodymų – o tai yra sąlyga, kurią reikalaujama įvykdyti siekiant priversti atitinkamą asmenį

dalyvauti renkant jo biometrinius ir genetinius duomenis, – tai būtina turi būti patikrinta teismo nagrinėjimo stadijoje, per kurią teismas, į kurį kreiptasi, turi turėti galimybę išnagrinėti visus reikšmingus teisės ir fakto klausimus, o ypač patikrinti, ar šie biometriniai ir genetiniai duomenys nebuvo gauti pažeidžiant suinteresuotajam asmeniui pagal Sąjungos teisę garantuojamas teises (šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskusti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 81–83 punktus ir ten nurodytą jurisprudenciją).

- 96 Bet kuriuo atveju pagal Direktyvos 2016/680 54 straipsnį nacionalinėje teisėje suinteresuotajam asmeniui turi būti suteikta galimybė imantis teisminių teisių gynimo priemonių veiksmingai ginčyti jo biometrinių ir genetinių duomenų priverstinį rinkimą, grindžiamą tariamu teisių, kurias jam suteikia ši direktyva, pažeidimu dėl tokio rinkimo, nedarant poveikio bet kokioms jam suteiktoms administracinėms ar neteisminėms teisių gynimo priemonėms, įskaitant teisę pateikti skundą priežiūros institucijai. Todėl net ir tuo atveju, jei po ikiteisminio baudžiamojo proceso etapo nevyksta teismo nagrinėjimo etapas, ypač kai procesas nutraukiamas, atitinkamas asmuo turi turėti galimybę reikalauti, kad būtų atlikta visapusiškai nagrinėjamų duomenų tvarkymo teisėtumo teisminė kontrolė. Taigi, kai, siekiant įvykdyti minėtame 54 straipsnyje numatytą pareigą, nacionalinėje teisėje numatytos tokios garantijos (o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), reikia preziumuoti, kad buvo paisoma teisės į veiksmingą teisminę gynybą esmės, net jeigu teismas, kuris leidžia priverstinai vykdyti nagrinėjamą duomenų rinkimą, sprendimo dėl leidimo priėmimo momentu pats neturi diskrecijos, būtinos siekiant suteikti tokią apsaugą.
- 97 Dėl trečiosios sąlygos visų pirma pažymėtina, kad per baudžiamąjį procesą duomenų registravimo tikslais renkant asmenų, kuriems pareikšti kaltinimai, genetinius ir biometrinius duomenis siekiama Direktyvos 2016/680 1 straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų, ypač susijusių su nusikalstamų veikų prevencija ir nustatymu, taip pat su tyrimu ir patraukimu atsakomybėn už jas, o šie tikslai yra Sąjungos pripažinti bendrojo intereso tikslai.
- 98 Šiuo klausimu pažymėtina, kad toks rinkimas gali prisidėti prie Direktyvos 2016/680 27 konstatuojamojoje dalyje nurodyto tikslo, pagal kurį, nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais kompetentingoms institucijoms būtina tvarkyti asmens duomenis, surinktus vykdant konkrečių nusikalstamų veikų prevenciją, tyrimą, jas nustatant ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn už jas, neapsiribojant šiais tikslais, kad būtų galima geriau suprasti nusikalstamą veiklą ir nustatyti sąsajas tarp skirtingų nustatytų nusikalstamų veikų.
- 99 Nagrinėjamu atveju, kaip savo rašytinėse pastabose nurodė Bulgarijos vyriausybė ir patikslino atsakyme raštu į Teisingumo Teismo pateiktą klausimą, nacionalinėje teisėje įtvirtintu registravimu policijoje siekiama dviejų esminių tikslų. Pirma, šie duomenys renkami ir tvarkomi siekiant juos palyginti su kitais duomenimis, surinktais tiriant kitas veikas. Bulgarijos vyriausybės teigimu, šis tikslas taip pat apima palyginimą su kitose valstybėse narėse surinktais duomenimis. Antra, minėti duomenys taip pat gali būti tvarkomi baudžiamojo proceso, per kurį atitinkamam asmeniui buvo pareikšti kaltinimai, tikslais.
- 100 Vis dėlto tai, kad teismas laikinai neatlieka įrodymų, kuriais grindžiamas kaltinimų pareiškimas atitinkamam asmeniui, vertinimo, taigi, ir jo biometrinių ir genetinių duomenų rinkimo kontrolės, gali pasirodyti pateisinama ikiteisminio baudžiamojo proceso etapu. Tokia kontrolė šiuo etapu galėtų kliudyti baudžiamojo tyrimo, per kurį renkami šie duomenys, eigai ir pernelyg apriboti tyrėjų galimybę išaiškinti kitas nusikalstamas veikas lyginant šiuos duomenis su

duomenimis, surinktais per kitus tyrimus. Taigi šis veiksmingos teisminės gynybos apribojimas nėra neproporcingas, nes nacionalinėje teisėje vėlesniu etapu užtikrinama veiksminga teisminė kontrolė.

- 101 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Chartijos 47 straipsnį nedraudžiama situacija, kai nacionalinis teismas, priimdamas sprendimą dėl prašymo leisti duomenų registravimo tikslais priverstinai vykdyti asmens, kuriam pareikšti kaltinimai, biometrinių ir genetinių duomenų rinkimą, neturi galimybės vertinti įrodymų, kuriais grindžiamas kaltinimų pareiškimas, jeigu nacionalinėje teisėje vėlesniu etapu užtikrinama veiksminga teisminė kontrolė, taikoma kaltinimo pareiškimo sąlygoms, kurios lemia leidimą rinkti duomenis.

Dėl nekaltumo prezumpcijos laikymosi

- 102 Pirmiausia primintina, kad pagal Chartijos 48 straipsnio 1 dalį, kurios turinys atitinka Europos žmogaus teisių ir laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 2 dalies turinį, kiekvienas asmuo, kaltinamas dėl nusikalstamos veikos padarymo, laikomas nekaltu, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą.
- 103 Visų pirma Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad, kaip matyti iš Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijos, be kita ko, nekaltumo prezumpcija pažeidžiama, jeigu teismo sprendimu dėl kaltinamojo sudaromas išpūdis, kad jis kaltas, nors jo kaltė anksčiau nebuvo įrodyta laikantis įstatymų (šiuo klausimu žr. 2021 m. vasario 25 d. Sprendimo *Dalli / Komisija*, C-615/19 P, EU:C:2021:133, 224 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 104 Be to, kaip matyti iš Direktyvos 2016/680 31 konstatuojamosios dalies, įvairių kategorijų asmenų, kurių asmens duomenys turi būti tvarkomi skirtingai, nustatymas pagal šios direktyvos 6 straipsnį neturėtų trukdyti taikyti Chartijoje ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijoje užtikrinamos teisės į nekaltumo prezumpciją.
- 105 Dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimų, susijusių su teisės į nekaltumo prezumpciją paisymu teismo sprendimu, kuriuo leidžiama duomenų registravimo tikslais rinkti asmenų, kuriems pareikšti kaltinimai, biometrinius ir genetinius duomenis, pažymėtina, kad, pirma, tuo atveju, kai pačioje nacionalinėje teisėje numatyta, jog šis rinkimas apsiriboja tik asmenų, kuriems pareikšti kaltinimai, kategorija, t. y. asmenų, kurių baudžiamoji atsakomybė dar nebuvo nustatyta, kategorija, pats duomenų rinkimas negali būti laikomas galinčiu atspindėti institucijų išpūdį, kad asmenys yra kalti, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 103 punkte nurodytą jurisprudenciją.
- 106 Antra, konstatuotina, kad teismo sprendimas, leidžiantis duomenų registravimo tikslais rinkti asmenų, kuriems pareikšti kaltinimai, biometrinius ir genetinius duomenis, jeigu jame tik užfiksuojamas kaltinimų pareiškimo atitinkamam asmeniui faktas ir jo atsisakymas dalyvauti renkant duomenis, negali būti aiškinamas kaip išreiškiantis poziciją dėl šio asmens kaltės, taigi, ir kaip pažeidžiantis minėto asmens nekaltumo prezumpciją.
- 107 Tai, kad teismas, kuris turi priimti tokį teisminį sprendimą, šiame baudžiamąjo proceso etape negali vertinti, ar yra pakankamai įrodymų, kuriais grindžiamas kaltinimų pareiškimas atitinkamam asmeniui, iš tiesų reiškia garantiją tokiam asmeniui, kad paisoma teisės į nekaltumo prezumpciją.

- 108 Tokia garantija juo labiau būtina, kai nacionalinėje teisėje, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nuostatoje, numatyta, kad teismas, kompetentingas priimti sprendimą dėl priverstinio asmenų, kuriems pareikšti kaltinimai, biometrinių ir genetinių duomenų rinkimo vykdymo duomenų registravimo tikslais, yra teismas, kuris baudžiamosios bylos teismo nagrinėjimo etapu turės priimti sprendimą dėl šio asmens baudžiamosios atsakomybės. Teisės į nekaltumo prezumpciją paisymas suponuoja, kad atlikdamas tokį tikrinimą teismas yra nešališkas ir neturi išankstinės nuomonės (šiuo klausimu žr. 2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.*, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 88 punktą).
- 109 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Chartijos 48 straipsnyje įtvirtinta teisė į nekaltumo prezumpciją nedraudžia, kad asmenims, kuriems pareikšti kaltinimai, ikiteisminiu baudžiamojo proceso etapu duomenų registravimo tikslais būtų taikoma jų biometrinių ir genetinių duomenų rinkimo priemonė, kurią sankcionavo teismas, šiame etape neturintis teisės vertinti įrodymų, kuriais grindžiamas toks kaltinimų pareiškimas.
- 110 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą atsakytina: Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punktas ir Chartijos 47 ir 48 straipsniai turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys nacionalinės teisės aktu, kuriuose numatyta, kad tuo atveju, kai asmuo, kuriam pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos, atsisako savanoriškai bendradarbiauti duomenų registravimo tikslais renkant jo biometrinius ir genetinius duomenis, kompetentingas baudžiamųjų bylų teismas privalo leisti taikyti priverstinio duomenų rinkimo vykdymo priemonę, nors ir neturi įgaliojimų vertinti, ar yra rimtų priežasčių manyti, kad atitinkamas asmuo įvykdė nusikalstamą veiką, dėl kurios jam pareikšti kaltinimai, jeigu nacionalinėje teisėje vėlesniu etapu užtikrinama veiksminga teisminė kontrolė, taikoma kaltinimo pareiškimo sąlygoms, kurios lemia leidimą rinkti duomenis.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 111 Visų pirma primintina, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, pagal nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą, įtvirtintą SESV 267 straipsnyje, pastarasis turi pateikti nacionaliniam teismui naudingą atsakymą, kuris leistų šiam išspręsti nagrinėjamą bylą. Atsižvelgiant į tai, Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus (2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 112 Kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir kaip nurodyta šio sprendimo 46 ir 49 punktuose, ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalies a–c punktuose, 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse ir 10 straipsnyje nustatytų reikalavimų aprėptį.
- 113 Be to, kaip pažymėta šio sprendimo 46–48 punktuose, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad nors, jo manymu, pagal šias nuostatas reikalaujama, kad kompetentingos valdžios institucijos turėtų diskreciją nustatyti būtinumą rinkti biometrinius ir genetinius duomenis ir tinkamai ją pagrįsti, pagrindinėje byloje taikomuose nacionalinės teisės aktuose numatytas registravimas policijoje privalomai taikomas visiems asmenims, kuriems pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamų tyčinių nusikalstamų veikų, ir trijų kategorijų biometriniams ir genetiniams duomenims, numatytiems pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nacionalinės teisės nuostatoje, tačiau tame įstatyme nereikalaujama konstatuoti konkretaus būtinumo rinkti visus šių kategorijų duomenis.

- 114 Tai reiškia, kad ketvirtąjį klausimą reikia suprasti taip, kad juo iš esmės siekiama nustatyti, ar Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su jos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas kaip draudžiantis nacionalinės teisės aktus, kuriuose numatyta duomenų registravimo tikslais sistemaiškai rinkti kiekvieno asmens, kuriam pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos, biometrinius ir genetinius duomenis, tačiau nenumatyta kompetentingos institucijos pareiga nustatyti ir įrodyti, pirma, kad rinkti duomenis būtina norint pasiekti konkrečius užsibrėžtus tikslus, ir, antra, kad šių tikslų negalima pasiekti renkant tik dalį atitinkamų duomenų.
- 115 Konkrečiau kalbant, pažymėtina, kad nacionalinio teismo klausimai pateikti dėl šios direktyvos 10 straipsnyje įtvirtinto reikalavimo, pagal kurį šiame straipsnyje nurodytų specialių kategorijų duomenų tvarkymas turi būti leidžiamas „tik jei tai tikrai būtina“.
- 116 Šiuo klausimu primintina, pirma, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 62 ir 63 punktuose, Direktyvos 2016/680 10 straipsnis yra speciali nuostata, reglamentuojanti specialių kategorijų asmens duomenų, įskaitant biometrinius ir genetinius duomenis, tvarkymą. Kaip matyti iš jurisprudencijos, šio straipsnio tikslas – užtikrinti didesnę apsaugą tokio tvarkymo atžvilgiu, nes jis dėl ypatingo nagrinėjamų duomenų jautrumo ir jų tvarkymo konteksto gali kelti didelį pavojų, kaip matyti iš minėtos direktyvos 37 konstatuojamosios dalies, pagrindinėms laisvėms ir teisėms, kaip antai Chartijos 7 ir 8 straipsniuose garantuojamai teisei į privataus gyvenimo gerbimą ir teisei į asmens duomenų apsaugą (pagal analogiją žr. 2019 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *GC ir kt. (Nuorodų į jautrius duomenis pašalinimas)*, C-136/17, EU:C:2019:773, 44 punktą).
- 117 Antra, kaip matyti iš pačios Direktyvos 2016/680 10 straipsnio formuluotės, reikalavimas, pagal kurį tvarkyti tokius duomenis leidžiama „tik jei tai tikrai būtina“, turi būti aiškinamas kaip apibrėžiantis griežtesnes jautrių duomenų tvarkymo teisėtumo sąlygas, atsižvelgiant į sąlygas, išplaukiančias iš šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b ir c punktų ir jos 8 straipsnio 1 dalies, kuriose kalbama tik apie duomenų, paprastai patenkančių į šios direktyvos taikymo sritį, tvarkymo „būtinumą“.
- 118 Taigi, viena vertus, prieš frazę „jei tai tikrai būtina“ vartojant dalelytę „tik“ pabrėžiama, kad specialių kategorijų duomenų tvarkymas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2016/680 10 straipsnį, gali būti laikomas būtinu tik tam tikrais ribotais atvejais. Kita vertus, „tikras“ būtinumo tvarkyti tokius duomenis pobūdis reiškia, kad šis būtinumas turi būti vertinamas ypač griežtai.
- 119 Prancūzijos vyriausybės nurodyta aplinkybė, kad tam tikrose Direktyvos 2016/680 10 straipsnio kalbinėse versijose kalbama apie atvejus, kai duomenų tvarkymas yra „griežtai būtinas“, šiuo klausimu neturi lemiamos reikšmės. Iš tiesų ši terminologinė variacija nekeičia nurodyto kriterijaus pobūdžio ir reikiamo reikalavimo lygio, nes šiose kalbinėse versijose taip pat apibrėžta sugriežtinta leidimo tvarkyti jautrius duomenis sąlyga, o tai reiškia, kad reikia atlikti griežtesnę jo būtinumo vertinimą nei tuo atveju, kai tvarkomi duomenys nepatenka į minėto straipsnio taikymo sritį.
- 120 Be to, kaip pažymi ir Komisija, reikalavimas, pagal kurį tvarkyti duomenis, patenkančius į Direktyvos 2016/680 10 straipsnio taikymo sritį, leidžiama tik jei tai tikrai būtina, nenurodytas direktyvos pasiūlyme [COM(2012) 10 *final*], kuriuo remiantis priimta ši direktyva; jį vėliau įtvirtino Sąjungos teisės aktų leidėjas, taip aiškiai siekęs nustatyti griežtesnę duomenų tvarkymo būtinumo sąlygą, kuri atitiktų šiuo straipsniu siekiamą tikslą užtikrinti didesnę asmenų apsaugą jautrių duomenų tvarkymo atžvilgiu.

- 121 Trečia, dėl reikalavimo, pagal kurį tvarkyti jautrius duomenis turi būti leidžiama „tik jei tai tikrai būtina“, turinio pažymėtina, kad specialiais Direktyvos 2016/680 10 straipsnio reikalavimais konkrečiai įgyvendinami tam tikrų kategorijų duomenims taikomi šios direktyvos 4 ir 8 straipsniuose įtvirtinti principai, kuriuos turi atitikti bet kuris į šios direktyvos taikymo sritį patenkantis duomenų tvarkymas. Todėl šių skirtingų reikalavimų aprėptis turi būti nustatyta atsižvelgiant į minėtus principus.
- 122 Visų pirma „tikras būtinumas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2016/680 10 straipsnį, duomenų registravimo tikslais rinkti asmenų, kuriems pareikšti kaltinimai, biometrinius ir genetinius duomenis turi būti apibrėžtas atsižvelgiant į duomenų rinkimo tikslus. Pagal šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtintą tikslų ribojimo principą tikslai turi būti „konkrečiai nustatyti, aiškiai apibrėžti ir teisėti“. Nors reikalavimas, pagal kurį tvarkyti biometrinius ir genetinius duomenis turi būti leidžiama „tik jei tai tikrai būtina“, atitinka, kaip nurodyta šio sprendimo 117–119 punktuose, reikalavimą užtikrinti didesnę tam tikrų kategorijų duomenų apsaugą, vis dėlto juo nėra specialiai išreiškiamas minėtos direktyvos 4 straipsnio 1 dalies c punkte įtvirtinto duomenų kiekio mažinimo principo, pagal kurį asmens duomenys turi būti tinkami, aktualūs ir riboti tikslų, kuriais tvarkomi, atžvilgiu, taikymas 10 straipsnyje nurodytų kategorijų duomenims.
- 123 Be to, direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punkto požiūriu, šio reikalavimo aprėptis turi būti nustatyta taip pat atsižvelgiant į 8 straipsnio 1 dalį, pagal kurią valstybės narės turi numatyti, be kita ko, kad tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu jis būtinas, ir tiek, kiek jis būtinas kompetentingai institucijai atlikti užduotį šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais, ir į jos 8 straipsnio 2 dalį, pagal kurią reikalaujama, kad valstybės narės teisės nuostatose, kuriose reglamentuojamas duomenų tvarkymas šios direktyvos taikymo srityje, būtų konkrečiai nurodyti bent tvarkymo siekiai, tvarkytini asmens duomenys ir duomenų tvarkymo tikslai.
- 124 Šiuo atžvilgiu biometrinių ir genetinių duomenų tvarkymo tikslai negali būti apibūdinami pernelyg bendrais žodžiais ir turi būti pakankamai tiksliai ir konkrečiai apibrėžti, kad būtų galima įvertinti, ar tvarkyti duomenis „tikrai būtina“.
- 125 Be to, „tikro būtinumo“ tvarkyti jautrius duomenis reikalavimas reiškia, kad šiomis aplinkybėmis turi būti ypač griežtai kontroliuojama, kaip laikomasi duomenų kiekio mažinimo principo.
- 126 Šiuo aspektu primintina, pirma, kad, kaip matyti iš Direktyvos 2016/680 26 konstatuojamosios dalies, būtinumo reikalavimas įvykdomas, jei nagrinėjamu duomenų tvarkymu siekiamas tikslas negali būti tinkamai ir taip pat veiksmingai pasiektas kitomis priemonėmis, kurios mažiau ribotų duomenų subjektų pagrindines laisves ir teises, ypač teises į privatų gyvenimą ir į asmens duomenų apsaugą, garantuojamas Chartijos 7 ir 8 straipsniuose (šiuo klausimu žr. 2022 m. rugpjūčio 1 d. Sprendimo *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, C-184/20, EU:C:2022:601, 85 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Be kita ko, atsižvelgiant į didesnę asmenų apsaugą tvarkant jautrius duomenis, duomenų valdytojas turi įsitikinti, kad šis tikslas negali būti pasiektas pasitelkiant kitų kategorijų duomenis, nei išvardyta Direktyvos 2016/680 10 straipsnyje.
- 127 Antra, atsižvelgiant į didelį pavojų, kurį kelia jautrių duomenų tvarkymas duomenų subjektų teisėms ir laisvėms, visų pirma kompetentingoms institucijoms vykdant užduotis Direktyvos 2016/680 1 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais, „tikro būtinumo“ reikalavimas reiškia, kad būtina atsižvelgti į ypatingą tikslo, kurio siekiama tokiu tvarkymu, svarbą. Ta svarba gali būti vertinama, be kita ko, atsižvelgiant į paties siekiamo tikslo pobūdį, pavyzdžiui, į tai, ar tvarkymu siekiama konkretaus tikslo, susijusio su tam tikro sunkumo laipsnio nusikalstamų veikų

ar grėsmių visuomenės saugumui prevencija, traukimu atsakomybėn už tokias nusikaltimas veikas arba apsauga nuo tokių grėsmių, taip pat į konkrečias aplinkybes, kuriomis toks tvarkymas atliekamas.

- 128 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytas sisteminis kiekvieno asmens, kuriam pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos, biometrinių ir genetinių duomenų rinkimas, iš principo prieštarauja Direktyvos 2016/680 10 straipsnyje įtvirtintam reikalavimui, pagal kurį šiame straipsnyje nurodytų specialių kategorijų duomenų tvarkymas turi būti leidžiamas „tik jei tai tikrai būtina“.
- 129 Toks teisės aktas faktiškai gali nediferencijuotai ir bendrai lemti daugelio asmenų, kuriems pareikšti kaltinimai, biometrinių ir genetinių duomenų rinkimą, nes sąvoka „*ex officio* persekiojama tyčinė nusikalstama veika“ yra labai bendro pobūdžio ir gali būti taikoma daugeliui nusikalstamų veikų, neatsižvelgiant į jų pobūdį ir sunkumą.
- 130 Žinoma, pagal tokį teisės aktą biometrinių ir genetinių duomenų rinkimo taikymo sritis apsiriboja tik asmenimis, kuriems pareikšti kaltinimai baudžiamojo proceso ikiteisminio tyrimo stadijoje, t. y. asmenimis, dėl kurių yra rimtų priežasčių manyti, kad jie įvykdė nusikalstamą veiką, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punktą. Vis dėlto vien tai, kad asmeniui yra pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos, negali būti laikoma veiksmu, leidžiančiu savaime daryti prielaidą, kad jo biometrinius ir genetinius duomenis rinkti būtina atsižvelgiant į rinkimu siekiamus tikslus ir į to nulemtus pagrindinių teisių, visų pirma Chartijos 7 ir 8 straipsniuose įtvirtintų teisių į privataus gyvenimo gerbimą ir asmens duomenų apsaugą, pažeidimus.
- 131 Taigi, viena vertus, jeigu yra rimtų priežasčių manyti, kad atitinkamas asmuo padarė nusikalstamą veiką, pateisinančią kaltinimų jam pareiškimą, o tai reiškia, kad jau yra pakankamai įrodymų dėl to asmens dalyvavimo darant nusikalstamą veiką, gali atsitikti taip, kad nebus jokio konkretaus būtinumo rinkti tiek biometrinius, tiek genetinius duomenis vykstančio baudžiamojo proceso tikslais.
- 132 Kita vertus, tikimybė, kad asmens, kuriam pareikšti kaltinimai, biometriniai ir genetiniai duomenys bus tikrai būtini kituose procesuose nei tas, per kurį buvo pareikšti kaltinimai, gali būti nustatyta tik atsižvelgiant į visus svarbius veiksmus, pavyzdžiui, į įtariamą nusikalstamos veikos, dėl kurios jam pareikšti kaltinimai, pobūdį ir sunkumą, konkrečias šios veikos aplinkybes, galimą minėtos veikos ryšį su kitais vykstančiais procesais, ankstesnį atitinkamo asmens teistumą ar individualų profilį.
- 133 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar siekiant užtikrinti Direktyvos 2016/680 10 straipsnio veiksmingumą, priverstinį vykdymą numatančius nacionalinės teisės aktus galima aiškinti taip, kad jie atitiktų Sąjungos teisę. Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar pagal nacionalinę teisę galima įvertinti, ar duomenų registravimo tikslais „tikrai būtina“ rinkti tiek biometrinius, tiek genetinius atitinkamo asmens duomenis. Tam, be kita ko, reikėtų patikrinti, ar nusikalstamos veikos, kuria įtariamą atitinkamas asmuo pagrindinėje baudžiamojoje byloje, pobūdis ir sunkumas ar kiti reikšmingi veiksniai, kaip antai nurodyti šio sprendimo 132 punkte, gali būti laikomi aplinkybėmis, galinčiomis patvirtinti tokį „tikrą būtinumą“. Be to, reikėtų įsitikinti, ar vien civilinės būklės duomenų rinkimas, kuris taip pat numatytas registravimo policijoje tikslais, kaip tai patvirtino Bulgarijos vyriausybė raštu atsakydama į Teisingumo Teismo pateiktą klausimą, savaime neleidžia pasiekti užsibrėžtų tikslų.

- 134 Tuo atveju, jei nacionalinė teisė negarantuoja tokios biometrinių ir genetinių duomenų rinkimo priemonės kontrolės, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi užtikrinti visišką minėto 10 straipsnio veiksmingumą ir atmesti policijos tarnybų prašymą leisti priverstinai vykdyti duomenų rinkimą.
- 135 Iš viso to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, turi būti aiškinamas kaip draudžiantis nacionalinės teisės aktus, kuriuose numatyta duomenų registravimo tikslais sistemiskai rinkti kiekvieno asmens, kuriam pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos, biometrinius ir genetinius duomenis, tačiau nenumatyta kompetentingos institucijos pareigos nustatyti ir įrodyti, pirma, ar rinkti duomenis tikrai būtina norint pasiekti konkrečius užsibrėžtus tikslus, ir, antra, ar šių tikslų negalima pasiekti priemonėmis, mažiau varžančiomis atitinkamo asmens teises ir laisves.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 136 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kur[ia] panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR, 10 straipsnio a punktas, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 52 straipsniu,

turi būti aiškinamas taip:

policijos tarnyboms leidžiama pagal valstybės narės teisę, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 10 straipsnio a punktą, tvarkyti biometrinius ir genetinius duomenis joms atliekant tiriamąją veiklą, siekiant kovoti su nusikalstamumu ir palaikyti viešąją tvarką, jeigu šios valstybės narės teisėje yra pakankamai aiškus ir tikslus tokį tvarkymą leidžiantis teisinis pagrindas. Tai, kad nacionalinės teisės akte, kuriame įtvirtintas toks teisinis pagrindas, taip pat daroma nuoroda į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), o ne į Direktyvą 2016/680, savaime negali paneigti tokio leidimo, jeigu iš visų taikytinų nacionalinės teisės nuostatų aiškinimo pakankamai aiškiai, tiksliai ir nedviprasmiškai matyti, kad atitinkamas biometrinių ir genetinių duomenų tvarkymas patenka į šios direktyvos, o ne į reglamento, taikymo sritį.

2. Direktyvos 2016/680 6 straipsnio a punktas ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 ir 48 straipsniai

turi būti aiškinami taip:

jie nedraudžia nacionalinės teisės aktų, kuriuose numatyta, kad tuo atveju, kai asmuo, kuriam pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos, atsisako savanoriškai bendradarbiauti duomenų registravimo tikslais renkant jo biometrinius ir genetinius duomenis, kompetentingas baudžiamųjų bylų teismas privalo leisti taikyti priverstinio duomenų rinkimo vykdymo priemonę, nors ir neturi įgaliojimų vertinti, ar yra rimtų priežasčių manyti, kad atitinkamas asmuo įvykdė nusikalstamą veiką, dėl kurios jam pareikšti kaltinimai, jeigu nacionalinėje teisėje vėlesniu etapu užtikrinama veiksminga teisminė kontrolė, taikoma kaltinimo pareiškimo sąlygoms, kurios lemia leidimą rinkti duomenis.

3. Direktyvos 2016/680 10 straipsnis, siejamas su jos 4 straipsnio 1 dalies a–c punktais ir 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis,

turi būti aiškinamas taip:

jis draudžia nacionalinės teisės aktus, kuriuose numatyta duomenų registravimo tikslais sistemiškai rinkti kiekvieno asmens, kuriam pareikšti kaltinimai dėl *ex officio* persekiojamos tyčinės nusikalstamos veikos, biometrinius ir genetinius duomenis, tačiau nenumatyta kompetentingos institucijos pareigos nustatyti ir įrodyti, pirma, ar rinkti duomenis tikrai būtina norint pasiekti konkrečius užsibrėžtus tikslus, ir, antra, ar šių tikslų negalima pasiekti priemonėmis, mažiau varžančiomis atitinkamo asmens teises ir laisves.

Parašai.